Hiljainen tyttö

Kuusivuotias Maryam on juuri saapunut Iranista Ruotsiin, eikä vielä puhu maan kieltä. Elokuvassa seurataan Maryamin ensimmäisiä kuukausia uuteen kieleen ja kulttuuriin tutustuessa.

Ohjaus: Emelie Wallgren, Ina Holmqvist
Teemat: maahanmuutto, uuteen kulttuuriin sopeutuminen, ystävystyminen, uudet kokemukset

KOMMENTTI

Saavuin Suomeen Kongosta pakolaisena talvella vuonna 1992 äitini kanssa. Kongossa vallitsi tähän aikaan sisällissota. Isäni oli ehtinyt oleskella maassa jo hetken aikaa töitä tehden saadakseen meille lentoliput. Asuinpaikkamme oli Helsinki, Ala-Malmin vastaanottokeskus. Ikimuistoisin hetki oli lumen näkeminen ensimmäistä kertaa elämässäni.

Ensimmäiset kaverit koostuivat muista maahanmuuttajista vastaanottokeskuksessa ollessamme. Samalla alkoi myös koulunkäynti. Tähän aikaan kotona puhuttiin ainoastaan ranskaa ja lingalaa.

Saatuamme pysyvän oleskeluluvan muutimme Pukinmäenkaarelle. Paikkana se oli kulttuuri- ja lapsiperherikasta aluetta. Parhaimmillaan kaveripiiri koostui 11 eri kansalaisuudesta. Aloitin koulunkäynnin Malmin ala-asteella. Toisin kuin muita maahanmuuttajalapsia, minua ei sijoitettu maahanmuuttajaluokkaan, sillä minulla oli jo tarpeeksi hyvä suomen kielen taso.

Muistan olleeni alusta lähtien innostunut ja ahkera oppimaan suomen kielen. Vaikeimmat tavutettavat sanat olivat "leijona" ja "kenguru". Vaikein lausuttava sana oli "vihreä", jota vääntyi aina muotoon "virheä".

Monikulttuurinen asuinpaikka opetti elämään ja suhtautumaan myönteisesti erilaisten ihmisten tapoihin. Kotona kasvatus tapahtui kongolaisittain ja sen ulkopuolella omaksuin kaiken suomalaisesta kulttuurista.

Ennen kaikkea muutto Suomeen merkitsi minulle ja perheelleni uutta toivoa ja mahdollisuutta paremmasta elämästä.

-- Gracias, rap-artisti

Yhteiskunnallinen elokuva-analyysi

Pohdittavaa:

- Mitä äidinkieli merkitsee? Miten ihmiseen vaikuttaa tilanne, kun hän joutuu paikkaan, jossa hän ei kykene kommunikoimaan omalla äidinkielellään?
- Maryam asuu Ruotsissa, mutta on syntyperältään iranilainen. Maryamin luokalla on myös muita alun perin muista maista kotoisin olevia lapsia, jotka pitävät kiinni omasta kulttuuristaan, esimerkiksi ruokavalionsa suhteen. Miltä sinusta tuntuisi elää toisessa kulttuurissa ja pitää samalla omasta kulttuurista kiinni? Miten oman kulttuuri-identiteetin voisi säilyttää ja samalla sopeutua toiseen kulttuuriin?
- Maryam aloitti koulun ns. valmistavalla luokalla, jossa maahanmuuttajalapset saavat opiskella rauhassa ruotsin kieltä ennen siirtymistään normaaliin opetukseen. Minkä muiden maiden lapsia huomasit elokuvassa Maryamin luokalla olevan?
- Millaiselta muuttaminen Maryamin mielestä tuntui? Mitä luulet, että hän kaipasi entisestä kotipaikastaan?
- Miksi ihmiset muuttavat? Mitä kivoja asioita muuttamisesta voi seurata? Millaisia asioita jää kaipaamaan vanhasta asuinpaikasta? Oletko itse koskaan muuttanut? Mitkä asiat tuntuvat sinusta tärkeiltä nykyisessä asuinpaikassasi?
- Miltä luulet, että Maryamista tuntui elokuvan aikana? Alussa hän ei osannut ruotsia juurikaan ja tarvitsi koulussa tulkin apua. Miten kielitaidon puute vaikutti Maryamin ystävystymiseen muiden luokkatovereidensa kanssa? Myöhemmin hän pääsi kokeilemaan ensimmäistä kertaa pulkkamäkeä. Miltä luulet, että se tuntui? Entä elokuvan lopussa, kun Maryam oli jo saanut ystäviä luokkalaisistaan?
- Muistatko miltä tuntui nähdä ensimmäistä kertaa lunta? Tai ehkä muistat jonkun toisen, vaikuttavan, ”ensimmäistä kertaa” –kokemuksen. Miltä se tuntui?

Tehtävää:

- **Tutustukaa iranilaiseen kulttuuriin**, ja kootkaa ryhmissä aiheesta kollaasi. Voitte käyttää mahdollisuuksien mukaan valokuvia, tektejä, lehtileikkeitä, lehtikuvia tai mitä tahansa! Esitelkää kollaasit muille ryhmille.
- Keskustelkaa luokassa omista **kulttuuri-identiteeteistänne** ja kulttuuriperimistänne. Kuinka paljon eroavaisuuksia löydätte? Mitä ylipäänsä tarkoitetaan kulttuuri-identiteetin käsitteellä?
- **Haastattele** toisesta kulttuurista Suomeen tullutta henkilöä. Miksi hän on tullut Suomeen? Miten hän on sopeutunut suomalaiseen kulttuuriin? Minkälaisia haasteita hän on joutunut kohtaamaan? Miten hän on selvinnyt niistä? Kuinka kauan kestää tottua toiseen kulttuuriin? Onko kulttuurinvaihto johtanut ikäviin tilanteisiin? Minkälaisiin? Mitä uutta henkilö on oppinut eläessään toisessa kulttuurissa? Entä mitä hän kaipaa omasta kulttuuristaan?
- Keskustelkaa pareittain tai pienryhmissä, miten seuraavat sanat liittyivät elokuvaan: *muutto, yksinäisyys, ystävät*

- Keskustelkaa luokassa **ystävystymisestä**. Miten voi tutustua uusiin ihmisiin? Onko helppoa saada ystäviä? Millaisia ovat hyvät ystävät? Entä oletteko joskus menettäneet ystävän? Miltä sellainen tuntuu? Keksikää tapoja tutustua tai saada ystäviä. Miten olet itse joskus saanut ystävän?
- Miettikää miten **siirtolaisuus** ilmenee tämän päivän Suomessa. Onko sitä, jos niin missä? Tutustukaa mm. Siirtolaisinstituutin www-sivuihin osoitteessa www.migrationinstitute.fi. Ottakaa selvää, mistä maista tulee eniten siirtolaisia Suomeen.
- Maahanmuuttoa ei tapahdu ainoastaan Suomen suuntaan. Ulkomailla asuvien suomalaisten määrää on vaikea arvioida, mutta esimerkiksi vuoden 2011 eduskuntavaaleja varten Väestörekisterikeskus lähetti äänestysilmoituksen lähes neljännesmiljoonalle ulkomailla asuvalle äänestysikäiselle suomalaiselle. Suurimmat siirtolaisuuden kohdemaat ovat Ruotsi, Yhdysvallat, Kanada ja Australia. Helsingin Sanomien **Terveisiä maailmalta** –palveluun on koottu ulkosuomalaisten lähettämiä postikortteja. Tutustukaa postikortteihin osoitteessa http://terveisiamaailmalta.hs.fi/. Valitkaa korteista kiinnostavin ja kirjoittakaa kortin kirjoittajalle vastauspostikortti. Mitä haluaisit tietää kirjoittajasta tai tämän elämästä?

Esteettinen elokuva-analyysi

Pohdittavaa:

- Dokumenttielokuva Hiljainen tyttö on *seurantadokumentaari*. Elokuvassa seurataan Maryamia ja hänen luokkatovereitaan eri tilanteissa, mutta ketään ei haastatella. Kamera toimii ikään kuin ulkopuolisena tarkkailijana. Millaista luulet elokuvan tekemisen olleen? Miten elokuvantekijät ovat päässeet tarpeeksi lähelle lapsia kuitenkin siten, että lapset ovat käyttäytyneet luonnollisesti kameran edessä?
- **Dramaturgian osa-alueita** ovat:
    - elokuvan alussa herätettävä mielenkiinto (alkusysäys, jokin tapahtuma tai ristiriita, joka herättää katsojan kiinnostuksen aihetta ja henkilöitä kohtaan. Päähenkilö ja tärkeimmät tapahtumapaikat esitellään usein jo tässä vaiheessa)
    - henkilöiden ja aiheen esittely (alkusysäyksen jälkeen henkilöihin tutustutaan syvemmin ja kerrotaan heistä tarpeelliset taustatiedot tarkoituksena saada katsoja samaistumaan henkilöihin)
    - aiheen syventäminen ja tunteiden herättäminen
    - ristiriita, ongelma tai esteiden kohtaaminen
    - ratkaisu
- Mieti, mitkä kohtaukset elokuvasta kuuluvat mihinkin dramaturgian osa-alueeseen. Muista, että varsinkaan kaikissa dokumenttielokuvissa ei noudateta perinteisiä dramaturgian malleja, eivätkä kaikki aiheet siihen taipuisikaan. Jokaisella elokuvalla kuitenkin on oma dramaturgiansa. Vaikka kuvaisimme pelkkää järven rantaa, yksitoikkoisen laineiden liplatuksen saattaisi lopulta rikkoa rantaan ajelehtiva kuollut kala ja tämä olisi elokuvan käännekohta, ehkä ratkaisukin.

Tehtävää:

- Miten elokuvan **juoni** kehittyy? Mistä elokuva alkaa, mikä on sen käännekohta, mihin se loppuu? Piirrä elokuvasta juonikaavio, johon merkitset sen merkittävimmät tapahtumat.
- Luo mahdollisimman tarkka **tunnelma** jostakin elokuvan kohtauksesta piirtämällä tai maalaamalla siitä kuva. Mieti kuvan henkilöiden tai asioiden asettelua, kuvan värejä, valoa, kuvakulmaa jne. Vaihteleeko tunnelma elokuvan eri kohtauksissa?
- Silloin kun elokuva alkaa, Maryamilla ei ole paljoakaan ystäviä luokallaan, eikä hän osaa ruotsia hyvin. Tiesivätkö elokuvan ohjaajat etukäteen, että elokuvassa on onnellinen loppu ja että Maryam saa ystäviä? Mitä jos Maryam ei olisikaan oppinut kieltä? Olisiko hän silti tutustunut luokkatovereihinsa? Kirjoita elokuvaan **vaihtoehtoinen loppu**.